

НАУКОВА ХРОНІКА

О. Машевський, д-р іст. наук, проф.
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5251-2089>
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

О. Сухобокова, канд. іст. наук, доц.
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-4140-3231>
ResearcherID W-1566-2019
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ 2020 У США ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН

21 січня 2021 р. кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн КНУ імені Тараса Шевченка та ГО "Українська асоціація американістики" провели за участі американських колег міжнародний науково-методичний семінар в онлайн режимі (вебінар) "Особливості виборчої кампанії 2020 в США та перспективи українсько-американських відносин". Насамперед він був розрахований на студентів-американістів, які навчаються на історичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка за освітньою програмою "Американістика та європейські студії (з поглибленим вивченням іноземних мов)", і мав на меті не лише обговорити перебіг та особливості президентських виборчих перегонів у США, а й продемонструвати методи аналізу сучасної політичної історії та інструментарій суміжних дисциплін, який використовується у США фахівцями з політики, державного управління та комунікацій.

Показово, що проведення фахового обговорення найважливіших суспільно-політичних проблем США, зокрема перебігу президентських виборчих кампаній, уже стало традицією кафедри нової та новітньої історії протягом останніх п'яти років відбулося кілька подібних міжнародних конференцій і спеціальних міжнародних наукових семінарів, зокрема у 2016 р. відбувся науковий семінар "Президентські вибори в США 2016 року: наслідки для України та світу" [7], а також Міжнародна наукова конференція "Україна і США: досвід та перспективи співпраці", присвячена пам'яті професора Б. М. Гончара (Київ, 2016) [10] і Друга міжнародна наукова конференція "Україна і США: досвід та перспективи співпраці", присвячена 25-річчю встановлення дипломатичних відносин між Україною та США (Київ, 2017) [2]. Спільними зусиллями кафедри та Асоціації було проведено багато науково-популярних заходів за участю відомих американських експертів і знаних вітчизняних американістів у межах проєкту "Американські зустрічі" [4]. Знаковою подією для української американістики було видання збірника наукових статей і матеріалів з історії Української Служби "Голосу Америки" "Sharing America's story with Ukraine: The Voice of America's Ukrainian Service, 1949–2019" (Cleveland, 2020) [3].

Основними спікерами семінару "Особливості виборчої кампанії 2020 у США та перспективи українсько-американських відносин" виступили спеціально запрошені знані американські фахівці з політики і комунікацій Адріян Кармазин, директор Української служби "Голосу Америки" у 2005–2010 рр. та Орест Дейчаківський, член Комісії США з безпеки та співробітництва в Європі (Гельсінської комісії) у 1981–2017 рр. Обидва – закордонні експерти Української асоціації американістики, які співпрацюють із кафедрою нової та новітньої історії зарубіжних країн Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Організаторами заходу виступили співробітники кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн КНУ: завідувач кафедри, доктор історичних наук, професор, член правління Української асоціації американістики Олег Петрович Машевський; доцентка кафедри, кандидатка історичних наук, голова департаменту української діаспори в країнах Америки Української асоціації американістики Ольга Олегівна Сухобокова та доцент кафедри, кандидат історичних наук, голова Української асоціації американістики Макар Анатолійович Таран. Модераторами вебінару були Ольга Сухобокова та Макар Таран.

Тональність семінару задав голова Української асоціації американістики Макар Таран, обґрунтувавши у вступному слові важливість обговорюваної теми в контексті світової історії та наголосивши на надзвичайно великій увазі до президентських виборів у США 2020 року в Україні – як в експертному середовищі та політикумі, так і в медіа та суспільстві. З огляду на це важливо, що основними доповідачами семінару стали не просто аналітики, а експерти з багатолітнім досвідом роботи в медіа та співпраці з найвищою владою в США, фахівці з комунікацій та американсько-українських відносин. Так, Орест Дейчаківський – за освітою спеціаліст із міжнародних відносин та управління, протягом 1981–2017 рр. працював у Комісії США з безпеки та співробітництва в Європі (Гельсінська комісія), де опікувався східноєвропейським регіоном: за доби СРСР – проблемами політичних в'язнів і прав людини в СРСР, еміграцією з Союзу, а від початку 1990-х – розвитком країн регіону, насамперед України й Білорусі, а також ОБСЄ. Також тривалий час О. Дейчаківський був членом правління і президентом "Вашингтонської групи" – потужної асоціації професіоналів, яка об'єднала експертів із різних галузей із метою залучення їхнього потенціалу в розвиток відносин між Україною та США. Нині Орест Дейчаківський – спіголова Трансатлантичної цільової групи щодо України, старший консультант Американсько-української бізнес ради та постійний політичний оглядач і автор колонки "Focus on Washington" у "The Ukrainian Weekly" (одному з найстарших і найавторитетніших українських суспільно-політичних часописів у США). У контексті теми семінару показово, що О. Дейчаківський був офіційним спостерігачем на майже 30 виборах у дев'яти країнах, брав участь у підготовці законопроектів, резолюцій, промов до Конгресу США, численних публікацій, статей і виступів на міжнародних форумах [9]. Другий спікер семінару, із яким кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн КНУ вже має кількарічну історію співпраці, – Адріян Кармазин – історик-міжнародник за фахом, магістр із російських і східно-європейських студій, а також експерт у сфері американських ЗМІ і стратегічних комунікацій. Він насамперед відомий як журналіст та экс-директор Української служби американської федеральної радіостанції "Голос Америки" у Вашингтоні (2005–2015), колишній спеціальний радник Фондації "США–Україна" –

громадської організації, завданням якої є зміцнення американсько-українських відносин і підтримка демократичних й економічних перетворень в Україні. Викладав у кількох українських університетах, зокрема Інституті журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, ХНУ імені В. Каразіна та ЛНУ імені Івана Франка за програмою Фулбрайта. Останні роки Андріян Кармазин досліджує проблеми стратегічних комунікації, висвітлення в медіа суспільно-політичних процесів у США й американсько-українських відносин, зокрема президентських виборів 2020 [8].

Окремо варто наголосити, що Андріян Кармазин та Орест Дейчаківський є представниками української діаспори у США, вони інтегровані у її громадське життя, а також тісно пов'язані з Україною, тож їхній інтерес до неї та американсько-українських відносин має не лише теоретичний характер, а й підкріплений емпіричним досвідом, розумінням глибинних процесів і різноманітних нюансів. Це знайшло відображення і в формулюванні теми семінару – "Особливості виборчої кампанії 2020 в США та перспективи українсько-американських відносин", і приділеній обома доповідачам значній увазі впливу цієї виборчої кампанії, а надто – її результатів, на зміни в політиці США щодо України.

Адріян Кармазин у своїй доповіді зосередився на аналізі перебігу президентської виборчої кампанії 2020 в США та її підсумках. Тут варто згадати, що в жовтні 2020 р., коли виборча кампанія була в розпалі, він читав спеціальну лекцію "Змагання за Білий дім – про поточну виборчу кампанію у США" для студентів нашої кафедри, що навчаються на освітній програмі "Американістика та європейській студії" (організатори заходу – кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн КНУ та Українська асоціація американістики, проф. Олег Машевський і доц. Ольга Сухобоква) [1]. Тому аудиторія була вже добре підготовлена й могла порівняти попередні висновки та прогнози А. Кармазина з результатами виборів.

Доповідач наголосив, що загалом вибори, незважаючи на ситуацію, пов'язану з пандемією, були демократичними, отримали визнання світу й не можуть викликати сумнівів у їхніх результатах. Дж. Байден отримав переконливу перемогу, набравши приблизно 81 млн голосів проти 74 млн голосів за Д. Трампа, тобто розв'язав між ними склав близько 7 млн голосів або 4 %. Оскільки чисельна перевага в голосах виборців не завжди дозволяє перемогти на виборах через специфіку виборчої системи США, важливо, що Дж. Байден здобув більшість голосів у виборчій колегії.

Як експерт зі стратегічних комунікацій і медіа Андріян Кармазин звернув увагу на кілька цікавих моментів, пов'язаних із экс-президентом Д. Трампом, які порушили питання, актуальні не лише для США, а й для України та всього світу. Так, у політичній і законодавчій сфері колізії, пов'язані з не завжди відповідною поведінкою Д. Трампа як президента, вказали на певні прогалини в законодавстві США, які уможливили його вихід за межі традицій Білого дому. У сфері ЗМІ президентство Д. Трампа актуалізувало питання відповідальності журналістів і їхньої ролі в об'єктивному висвітленні подій і публічних заяв політиків, що можуть бути не лише тенденційними, а й містити неправдиву інформацію. За цих обставин на журналіста покладається не лише демонстрація широкого загалу позицій політиків, а й реагування на неправдиві факти, аби не сформувалася неправильна суспільна думка. Також ця проблема вперше постала й перед керівництвом соціальних мереж, які відіграли надважливу роль в обранні Д. Трампа президентом США в 2016 р. Проте наприкінці його терміну і саме через підбурювання ним своїх прихильників до захоплення Капітолію 6 січня 2021 р. багато популярних мереж заблокувала його аккаунти.

Водночас, А. Кармазин звернувся до питання оцінки Д. Трампа як президента, порівняно з його попередниками. Посилаючись на інтерв'ю, проведені авторитетним американським часописом "Нью-Йорк Таймс" з американськими істориками та суспільствознавцями, він припустив, що Д. Трамп увійде в історію як один із "найгірших президентів": попри певні успіхи в соціально-економічній сфері на початку його терміну та високий рівень довіри в суспільстві, усе ж на кінець терміну майже всі досягнення було знівельовано його непрофесійною та, за формулюванням А. Кармазина, антидемократичною поведінкою, зневагою до політичних традицій, процедур та урядових структур США. Також помітну роль відіграло й легковажне ставлення до пандемії коронавірусу, від якого США сильно постраждали (смертність у країні від коронавірусної хвороби становить 20 % від світових втрат при тому, що кількість населення США складає 4 % від всього населення світу). Ця проблема, що досі гостро стоїть перед американським суспільством і не була розв'язана адміністрацією Д. Трампа, має розв'язуватись новим президентом США, який від початку виборчих перегонів акцентував на ній увагу й одразу після вступу на посаду взявся за її врегулювання.

Серед інших стратегічно важливих векторів адміністрації Дж. Байдена А. Кармазин виокремив розширення ролі жінок, представників різних етнічних та інших груп в управлінні, більш продумана та послідовна соціальна й економічна політика, а на міжнародній арені – збільшення ролі США у світі, фактично, відновлення держави у статусі лідера, що, безумовно, відобразиться й на політичній і військовій допомозі Україні.

Останню тезу підхопив і розвинув у своєму виступі другий основний спікер семінару Орест Дейчаківський, і зосередився на впливі результатів виборів у США 2020 р. на американсько-українські відносини. Цікавою та змістовною була перша частина доповіді, присвячена аналізу "українського" бекграунду Джо Байдена як політика, сенатора (1973–2009) і віце-президента (2009–2017). О. Дейчаківський згадав про свою співпрацю з ним під час роботи в Гельсінській комісії: у 1987–1995 рр. Дж. Байден очолював юридичний комітет Сенату, а в 2001–2003, 2007–2009 рр. – комітет із міжнародних відносин. Так, наш доповідач зауважив, що теперішній президент, а тоді сенатор завжди уважно ставився до проблем дотримання прав людини у СРСР, зокрема підтримував роботу комісії Конгресу з розслідування причин голодомору в Україні 1932–1933 рр. на початку 1980-х рр.

Орест Дейчаківський наголосив, що як віце-президент Дж. Байден не лише добре усвідомлював геополітичну роль України як фактора стабільності в Європі, а й першим на цій посаді тісно і глибоко взаємодіяв із нею, що серед іншого засвідчила і кількість його візитів в Україну та постійний контакт із її вищим керівництвом від початку російської агресії (друзями України також можна вважати попередників Дж. Байдена віце-президентів Альберта Гора та Діка Чейні). Доповідач також нагадав, що саме Дж. Байден контролював надання Україні безпрецедентної за обсягом фінансової, допомоги в 2014 р. і запровадження санкцій проти РФ як країни-агресора. На відміну від президента Обами, Байден був прихильником більш рішучих дій щодо Путіна, послідовно підтримував вступ України до НАТО та надання їй летального озброєння.

На переконання О. Дейчаківського, багато в чому саме прихильне ставлення Дж. Байдена до України та розуміння ним процесів у Східній Європі спричинило активну протидію йому на президентських виборах 2020 р. із боку РФ.

Водночас, його позиція щодо України й очікування збільшення допомоги з боку США зумовили доволі потужну підтримку українською діаспорою у США, зокрема і виникнення громадського руху "Українці за Байдена", співкерівником якого став Орест Дейчаківський.

Входження до команди й адміністрації Джо Байдена кількох фахових дипломатів, державних діячів і діячок з українським корінням і добре обізнаних з "українським питанням" (зокрема, держсекретар Тоні Блінкен, Вікторія Нунланд, Венді Шерман й ін.) є яскравим свідченням того, що українська тематика буде на порядку денному за його президентства. Прогнозуючи напрямки допомоги Україні за адміністрації Дж. Байдена, О. Дейчаківський виділив напередодні аспекти, пов'язані із захистом українського суверенітету у війні з РФ. Ідеться про посилення підтримки на політичному, фінансовому та військово-технічному рівні, що включає посилення санкцій проти РФ (зокрема, впровадження дієвих і широких санкцій через будівництво "Північного потоку – 2" (Nord Stream 2), а також проти найближчого оточення В. Путіна), надання Україні летальної зброї, посилення присутності ВМС США в Чорному морі. Разом із тим, серед першочергових кроків у політиці США щодо України доповідач вказав на активізацію зусиль щодо членства України в НАТО й заохочення проведення реформ в Україні, особливо – пов'язаних зі встановленням верховенства права, розбудовою демократичного суспільства та прав людини, боротьбою з корупцією тощо.

Той час, що минув від проведення нами семінару, засвідчив реалістичність цих прогнозів: нині ми спостерігаємо якраз ті кроки адміністрації Дж. Байдена, які від неї очікував Орест Дейчаківський. Власне, це і підтвердженням не лише високого фахового рівня залучених до дискусії експертів – Адріана Кармазина та Ореста Дейчаківського, а й актуальності таких семінарів як важливого елементу підготовки майбутніх американців.

Актуальність обговорюваних проблем засвідчив й інтерес до семінару серед студентів. Участь у ньому взяли понад 50 слухачів – переважно студенти освітніх програм "Американістика та європейські студії" і "Сходознавство" та викладачі історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка. Водночас студенти активно ставили свої запитання А. Кармазину та О. Дейчаківському. Також до дискусії приєдналася студентка магістратури кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн КНУ Анастасія Сахарова, яка зараз навчається в університеті штату Огайо, США. Вона поділилася своїми враженнями про виборчу кампанію та симпатії студентства.

Відеозапис семінару можна переглянути на сайті кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн КНУ імені Тараса Шевченка [5] або на ютуб-каналі кафедри [1].

Список використаних джерел

1. Змагання за Білий дім – про поточну виборчу кампанію у США. Лекція Адріана Кармазина. Історичний ф-т КНУ // Ютуб-канал "Американістика, Європейські студії та Сходознавство". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=mKr-lzhj-xI>
2. Кравченко М. Друга міжнародна наукова конференція "Україна і США: досвід та перспективи співпраці", присвячена 25-річчю встановлення дипломатичних відносин між Україною та США / М. Кравченко // Американська історія та політика: науковий журнал. – 2017. – № 4. – С. 254–257.
3. Машевський О. "Sharing America's story with Ukraine: The Voice of America's Ukrainian Service, 1949–2019": збірник наукових статей та матеріалів з історії Української Служби "Голосу Америки" / О. Машевський, О. Сухобокова // Американська історія та політика: науковий журнал. – К., 2020. – № 9. – С. 154–162.
4. Машевський О. "Американські зустрічі" – освітньо-науковий проєкт Української Асоціації Американістики та історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка / О. Машевський, О. Сухобокова // Американська історія та політика: науковий журнал. – К., 2019. – № 8. – С. 88–97.
5. Міжнародний науково-методичний семінар (вебінар) "Особливості виборчої кампанії 2020 в США та перспективи українсько-американських відносин" // Кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн КНУ імені Тараса Шевченка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://for.history.univ.kiev.ua/?p=2909>
6. Особливості виборчої кампанії 2020 в США. Україна–США. Історичний ф-т КНУ. А. Кармазин. О. Дейчаківський // Ютуб-канал "Американістика, Європейські студії та Сходознавство". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=7PM6ZspJXBw&t=3410s>
7. Президентські вибори в США 2016 року: наслідки для України та світу (семінар) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uaas.org.ua/events/2016_08_12/index.html
8. Сухобокова О. Голос свободи: Адріан Кармазин – директор Української служби "Голосу Америки" в 2005–2015 рр. / О. Сухобокова // Історія України. – червень 2019. – №11 (939). – С. 8–11.
9. Українська асоціація американістики. Експерти асоціації. Орест Дейчаківський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uaas.org.ua/experts_info.html
10. Шевченко Н. Міжнародна наукова конференція "Україна і США: досвід та перспективи співпраці", присвячена пам'яті професора Б. М. Гончара / Н. Шевченко // Американська історія та політика: науковий журнал. – К., 2016. – № 1. – С. 21–217.

Надійшла до редколегії 19.07.21

Oleh Mashevskiy, Dr. habil. (History), Professor,
Olga Sukhobokova, PhD in History, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

PECULIARITIES OF THE 2020 ELECTION CAMPAIGN IN THE USA AND PROSPECTS OF UKRAINIAN-AMERICAN RELATIONS